

ZICHT OP HET OUDE CENTRUM

Historische wandelroute van
Vereniging Erfgoed Leidschendam

Dit is een uitgave van vereniging Erfgoed Leidschendam. De vereniging Erfgoed Leidschendam onderzoekt en beschermt het cultuur-historisch erfgoed van Leidschendam en Stompwijk. Wij richten ons op cultuur-historische monumenten, karakteristieke en historische gebouwen en landschappelijke waarden. Voor meer informatie over het werk van de vereniging en om lid te worden, kijk op www.erfgoedleidschendam.nl.

Samenstelling en research: Idsard Bosman

Vormgeving en druk: OK2Press

Met dank aan: Lionsclub Voorburg Prinses Marianne

Foto voorzijde:

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg LFG 1755-1

Gezicht van den Leydschendam van de kant van Leyden te zien, opgedraagen aan den Wel Eedele gestengen Heer Mr. Pieter Gys, Raad en Regeerend Burgemeester der Stad Leyden. Ambachts Heer van Stompwyk, Wilsveen, Tedingerbroek en den Leydschendam Anno 1755

WANDELROUTE DOOR HET HISTORISCH CENTRUM VAN LEIDSCHENDAM

ROUTE

Damplein (startpunt)
 Sluiskant
 Van Ravesteijnkade
 Doorsteken via voormalige Warmoezierstraat
 Langs Damplein naar Damlaan
 Damlaan
 Damstraat
 Sluisplein
 Oversteek naar Venestraat
 Via Jagerstraat naar Damhouderstraat
 Sluisplein richting oostelijke sluisbrug
 Sluiskant bij r.-k. Petrus- en Pauluskerk

DAMPLEIN ALGEMEEN

Veel mensen kennen het Damplein van het gebouw van Groenewegen (1965) en later Montel. De eerste fase voor de realisatie van het Damplein vond begin van de jaren 50 plaats. Er werd een begin gemaakt met de het slopen van een aantal panden, aanleg van de riolering en het bouwrijp maken van de grond.

Het "Damplein" was voor die tijd slechts een perceel grond grenzend aan de aaneengesloten bebouwing van de achterzijde van de panden langs de Sluiskant.

Op 29 april 1958 opent burgemeester Banning de eerste weekmarkt op het Damplein. Een jaar later in 1959 slaat hij samen met de gemeentesecretaris Maas de eerste paal voor de nieuwe winkels en de flatgebouwen op het Damplein.

Als in 1965 op het Damplein de meubeltoonzaal van Groenewegen wordt gebouwd, verhuist de weekmarkt naar de Rijnlandstraat, deze wordt in de zomer van 1965 door burgemeester Kolfschoten geopend.

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg LF 1951-8

Start aanleg riolering voor het Damplein, met links het pand van bakkerij van der Helm (Damstraat 43) geheel rechts zien we nog net het balkon van de manufacturenwinkel van Dunselman op de Damlaan 1

DE SLUISKANT

Gecombineerde foto beeldbank Leidschendam-Voorburg LF 1906-08

Bouw pand van Zwennes aan de Sluiskant / Damstraat in het jaar 1906 met verkoop nota

PAND SLUISKANT 21

Van de oorspronkelijke bebouwing van het pand Sluiskant 21 zijn al voor het jaar 1624 gegevens bekend. In 1659 koopt Louweris Jansz van Swieten dit huis en richtte deze in als broodbakkerij. Ook had hij een "Craemerswinkel met vettewaryen", dit was een kruidenierswinkel met vette winkelwaar zoals olie, smeeren en kaarsen. De zink en koperslager Herman Pieter Zwennes koopt op 15 maart 1906 dit pand van de bakker Johannes van Melzen. Zwennes had oorspronkelijk een pand in de Venestraat 51. Maar het ruime pand aan de Sluiskant biedt hem door alle passanten rond het sluisgebied veel meer klandizie.

Bij de firma Zwennes was alles te koop van lood, koper, zink, ijzer, hout, touw, olie scheepsbenodigdheden, schippersklompen, landbouwgereedschappen, tabak en sigaren en alle benodigde huis-

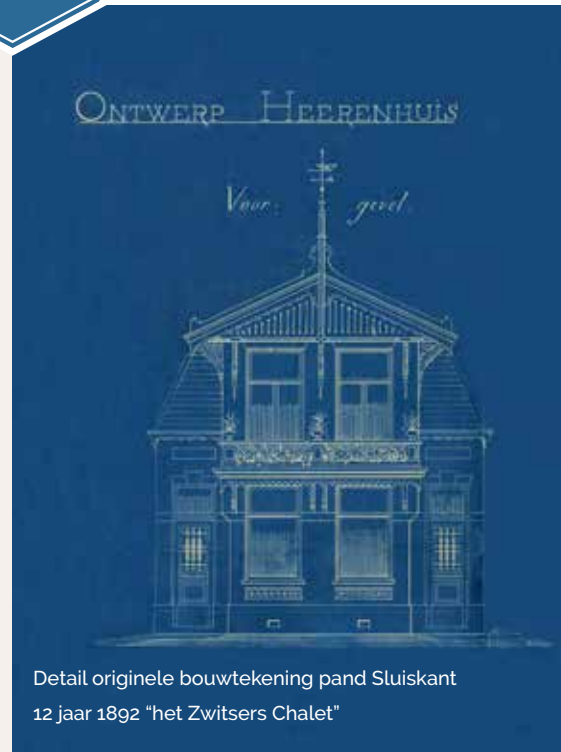
houdelijke artikelen. De toelevering van producten gebeurde tot het begin van de jaren 60 nog via de beurtschipper. De breekbare lampenglazen en kappen voor olielampen werden voorzichtig in stro verpakt in rieten manden of houten kratten. Het zijn de hoogtij dagen van de Verzuiling in Nederland als de heer H. van Kampen in 1929 achter zijn winkel en woonhuis aan de Damlaan loodgieters werkplaats laat bouwen. De pastoor van de H.H. Petrus en Paulus kerk aan de Sluiskant, bemoedigt zijn beminde parochianen vanaf zijn preekstoel aan om vooral hun ijzerwaren te kopen bij de Katholieke winkel van Van Kampen.

Ondanks de enorme bekendheid, en de grote bloeiperiode van dit bedrijf valt in 1979 na 73 jaar het doek voor dit icoon van Leidschendam. Het huidige pand is opgebouwd naar ontwerp van het oorspronkelijke gebouw uit het begin van de 20e eeuw.

SLUISKANT 12-14

HET ZWITSERS CHALET EN HET POSTKANTOOR.

De voorgevel van dit pand is o.a. in de jaren 30 aangepast. De huidige nieuwbouw is één etage hoger dan het origineel.

Detail originele bouwtekening pand Sluiskant
12 jaar 1892 "het Zwitsers Chalet"

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg KP 1902-18

Gezicht vanaf de Delftsekade, met links aan de Sluiskant het "Zwitsers chalet" met rechts ernaast het postkantoor.

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg LF 1951-2

Het pand aan de Sluiskant 13 is in 1928 in opdracht van de gebroeders van Donngen verbouwd. Waarbij het de woonruimte aan de voorzijde van de woning wordt ingericht als winkelruimte. Volgens het verzoek van 29 februari 1928 zijn de vermoedelijke bouwkosten NLG 500,00 Dit pand is later gebruikt als postkantoor.

Vanwege het toenemende (vracht) verkeer werd, bij de realisatie van het Damplein, de Damlaan doorgetrokken naar de Sluiskant. Om dit mogelijk te maken moesten er een aantal panden (waaronder het postkantoor en het "Zwitsers chalet" aan de Sluiskant worden gesloopt.

Vlak voor de afbraak van de woningen is bovenstaande foto gemaakt. Het "postkantoor" is al dichtgetimmerd, beide panden wachten op de sloop

In 1952 is de Damlaan doorgetrokken naar de Sluiskant. Onder het toezien oog van de wachtmeester van de Rijks-politie, en het toegestroomde publiek wordt dit heugelijk feit gevierd.

Beide panden zijn bij de realisatie van het vernieuwde Damcentrum herbouwd aan de Sluiskant. In 2012 opent restaurant Fratelli aan de Sluiskant 17-18 haar deuren. Boven het restaurant biedt het pand woonruimte.

SLUISKANT 7

DRANKENHANDEL EN GROSSIER PIETER BOONEKAMP

Op deze plek staat waarschijnlijk het oudste huis van Leidschendam. Arent van Oosten koopt hier begin 1600 "eene seecker huys, schuyr ende barg"

Uit de verkoop akte van dit pand uit 1718, wordt duidelijk dat in deze huysinge een nering gedaan mag worden van wijn, bier, tabak of van eenige sterke dranken. In 1747 verkoopt de eigenaar het pand aan Jacob van Pelt, zijnde de ambachtsbewaarder van Veur, Van Pelt gebruikte het pand als zeilmakerij. Na het overlijden van de ongehuwde Jacob van Pelt, verkopen de erven het gehele bezit aan Pieter Boonenkamp. Bij de beschrijving blijkt dat er van de oorspronkelijke twee

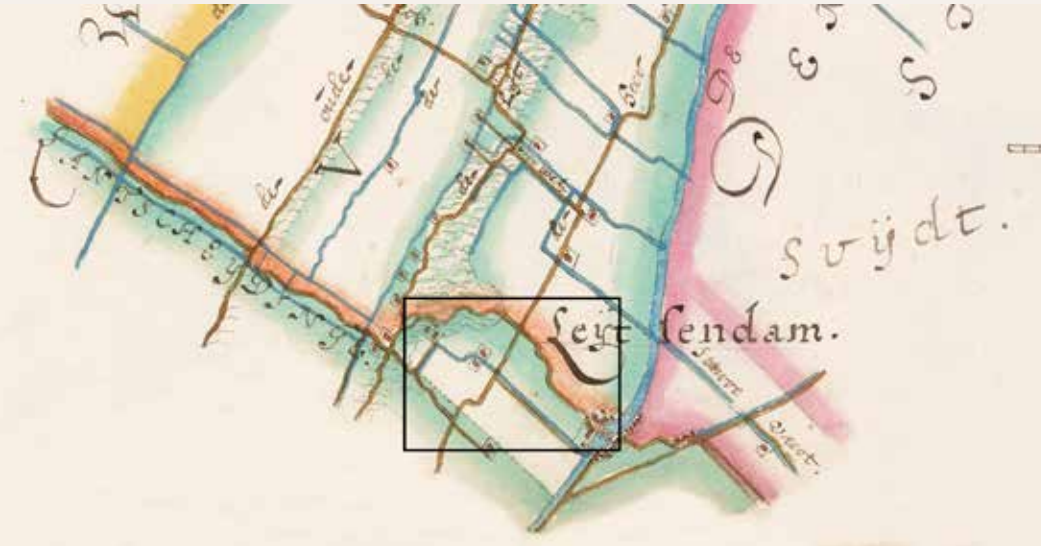
huizen nu één huis is gemaakt. Pieter Boonekamp richt het pakhuis en de tuin in als grossierderij van likeuren en sterke dranken. Uit de akte van het notarieel archief van de notaris Jacobus Theodorus van Rhijn van 23 april 1828, zien we dat Petrus Boonekamp (de zoon van Pieter Boonenkamp) van beroep grossier in likeuren en sterke dranken, een wel doortimmert huis ende pakhuis alsmede een tuin gelegen in de gemeente Veur aan de noordzijde van Leidschendam numero 3 verkoopt aan zijn zoon Theodorus Boonenkamp. In 1893 wordt het huis, erf en pakhuis verkocht aan de Rotterdamse likeurfabrikant Petrus Lucius Maria Hoogeweegen. In 1968 wordt het gehele bezit verkocht aan Cornelis Hilgersom. Zo komt er na 175 jaar een einde aan de geur van de likeurstokerij.

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg LF 1880/2

Zicht op de Sluis Kant voor 1882 met uiterst links de grossierderij van Boonenkamp

DAMLAAN ALGEMEEN

De Damlaan en de Damstraat vormden van oudsher de enige verbindingsweg tussen de Vliet en het achterland van Veur.

Op bovenstaande kaart uit 1615 van het Hoogheemraadschap van Rijnland, getekend door de landmeter en cartograaf Floris Balthasar van Berckenrode, zien we in het kader bij de roestbruine gloed een kronkelweg (de latere Damlaan) welke in de cirkel wordt doorkruist door de Heerenwegh. Deze Heerenwegh is nu de Koning Julianaweg.

Volgens deze kaart is er begin van de 17e eeuw al bebouwing aan zowel de Sluis Kant als het Sluisplein. De blauwe streep is de Zandsloot, welke nu parallel loopt met de pas vernoemde Van Ravensteijnkade en de Plaspoelkade.

De Damlaan is nu een rechte weg, de eerste bebouwing aan de Damlaan vond plaats tussen 1895 -1899. Begin van de 20e eeuw was de Damlaan een statige straat met aan weerszijde bomen en voor die tijd luxe huizen waarbij sommige waren voorzien van glazen serres.

PANDEN AAN DE DAMLAAN

DAMLAAN 1 PAND VAN DUNSELMAN

Welke Leidschendammer kent de naam Dunselman niet?

Augustinus Dunselman koopt voor zijn zoon Johannes Joseph Dunselman, de latere manufacturer, in 1929 het huis en erf aan de Damlaan 1 in Leidschendam. De vorige eigenaar Hendricus Arnoldus Bergman heeft het pand enkele jaren daarvoor nog laten verbouwen. Op een bouwtekening uit 1921 zien we dat de naast de winkel gelegen woonkamer bij de winkelruimte wordt getrokken, en de ingang op de hoek van het pand wordt verplaatst naar het midden van de nieuwe ruimere winkel. De heer winkelman komt uit een echte textielfamilie, zijn vader had al een textielwinkel in Vree-

wijk. De zus van de heer Dunselman was vanaf 1930 tot 1967 onderwijzeres aan de St. Willibrordusschool aan de Damlaan.

Het was voor de heer Dunselman en zijn trouwe verkoopster Thea hard werken in de winkel. De winkel was tot laat in de avond nog open, als mensen met de Blauwe tram uit hun werk kwamen gingen ze nog even naar Dunselman voor een paar sokken. Ook als de kerk uitging kwamen mensen nog even langs de winkel. Het was een kleine gezellige winkel met links achter de toonbank een grote zwarte potkachel. Het voltallig personeel van de winkel bestond maar liefs uit 11 mensen.

In 2007 is het pand van Dunselman gesloopt om plaats te maken voor de huidige nieuwbouw.

**22 september
begint de herfst**
Koop nu uw ondergoed!

Voor de heren: lange pantalon, borstrokken met korte en lange mouw - in wol en katoen.

Voor de dames: wollen camisoles, onderblouses met korte en lange mouw - in katoen en wol. Directoire in wol met korte en lange pijp.

Textielhuis Dunselman
Damlaan 1

Advertentie Dunselman weekblad Het Krantje 15 september 1988

DAMLAAN 17-19

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg LF 1951-18
Automobiel, motoren- en rijwielbedrijf van J.C.P. v.d. Akker, Damlaan 17-19.

GARAGEBEDRIJF JAC. v.d. AKKER

In 1898 geven de dames van Rooijen opdracht tot de bouw van een dubbel woonhuis aan de Damlaan B 20. In 1928 wordt achter het huis een serre gebouwd (Damlaan 21).

In het adresboek van Veur en Stompwijk uit 1931, zien we dat in het pand Damlaan 17 inmiddels het bedrijf de motor reparatie inrichting van Jac v.d. Akker is gevestigd. In 1931 krijgt de N.V. Bataafsche Import Maatschappij van de gemeente Veur vergunning tot het plaatsen

van een benzinepompinstallatie voor het pand van Jac vd Akker.
Perceel kadastraal B 1670

Op woensdag 07 oktober 1987 word in het pand Damlaan het klein meubel centrum van het Houtpaleis geopend. Het Houtpaleis is ooit begin van de jaren 60 begonnen met hun vestiging aan de Sluiskant 19.

Maar eigenlijk kennen we het pand aan de Damlaan 17 onder de naam Mystico Woonsfeer waar Susan Hoekstra al vele jaren met veel enthousiasme haar interieurwinkel runt.

DAMLAAN 47-49

Abonneert U op de
Radio Distributie Centrale
 f 0.50 per week of f 2.— per maand.
 Nadere inlichtingen Damlaan 47

Advertentie adresboek Veur jaar 1931

FIRMA PAS

De architect J.F.L. Frowein maakt in augustus 1896 de eerste bouwtekening van deze dubbele villa met vrijstaande garage.

De in Den Haag wonende koopman A.W. van der Wilk, krijgt toestemming om als eigenaar van het pand aan de Damlaan 45 het aldaar staande woonhuis te verbouwen voor winkel en woonhuis. Willem Pas begint in 1923 in dit pand een radiozaak. In de zijkamer had hij een radiodistributie centrale ingericht.

Via radiodistributie kon een signaal worden doorgegeven voor het beluisteren van radioprogramma's, met name voor degene die zelf niet over een radio toestel beschikte was dit een uitkomst. De radiodistributie bood vaak een betere ontvangst en geluidskwaliteit. Later werd dit de draadomroep genoemd.

In 1953 is de zaak overgenomen door de heer van Lent. Nico Storm die bij hem in dienst is, neemt de zaak als eigenaar in 1978 over.

In het pand aan de Damlaan is nu makerskantoor Remax gevestigd.

DAMLAAN 52

SCHOENMAKER EN PODOLOOG FRANS AARTS

Sebastiaan Aarts, de opa van Frans Aarts komt begin van de jaren 20 vanuit Oosterhout naar Veur om te helpen met de aanleg van het traject van de Blauwe Tram. Als het geëlektrificeerde tracé van de Blauwe tram is voltooid, opent hij in 1930 een schoenmakerij aan de Damlaan. Deze schoenmakerij maakte destijds deel uit van een blok woonhuizen (B 28-33) welke in 1899 in opdracht van de heer G. Klapwijk aan de Damlaan zijn gebouwd. Daarmee behoorde het in oorsprong tot de weinige huizen welke voor 1900 aan de Damlaan zijn gebouwd.

In 1949 neemt Adriaan Aarts (de vader van Frans) de leiding van de winkel over.

De klandizie neemt toe en de zaak wordt in 1961 grondig verbouwd. Er komt een nieuw woonhuis boven de totaal vernieuwde winkel, enkele jaren later wordt ook de winkel met 42 vierkante meter vergroot. Aan schoenmakers was er geen gebrek: Arnoldus Vermeer in de Venestraat (vanaf 1920) later is dit schoenmakerij Haagen geworden, Schoenmakerij Van Beek in de Damstraat en Piet Bosman aan de Koningin Julianaweg. Frans Aarts is naast schoenreparateur ook al vele jaren gediplomeerd register podoloog.

En hij ontving in 2012 voor zijn 37 jarige betrokkenheid bij de winkeliersvereniging Leidschendam Centrum uit handen van voorzitter Teun Glasbergen het erelidmaatschap.

Foto jaar 1935 Sebastiaan Aarts met echtgenote voor de schoenmakerij Damlaan 52

ST. WILLIBRODUSSCHOOL EN PATRONAATSGEBOUW

In april 1914 dient het R.K. parochiaal kerkbestuur H.H. Petrus en Paulus een bouwvergunning in voor de bouw van een school voor gewoon lager onderwijs voor jongens met eene onderwijzers woning en patronaatsgebouw. Sectie B 1905 In 1926 nog een extra leslokaal aangebouwd.

Bekende leerkrachten van de Willibrordusschool waren o.a. De Leur, Pouw, Muysenberg, Kasbergen en natuurlijk juffrouw Dunselman. Zij heeft lesgegeven

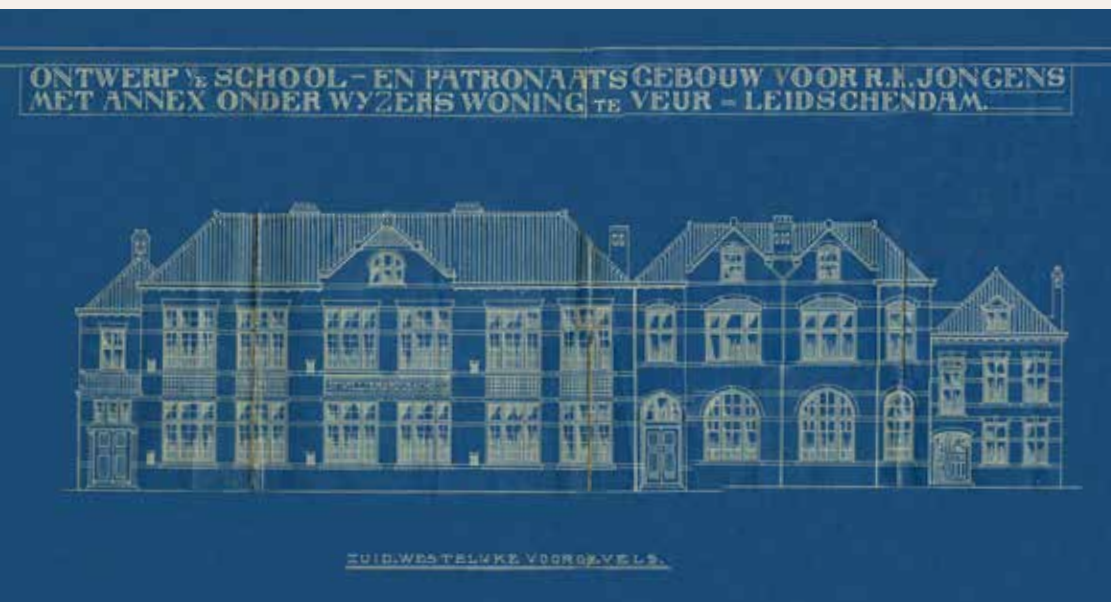
van 1930 tot 1967. Zij was de zus van de winkelier Dunselman aan de Damlaan 1.

Het patronaatsgebouw is vele jaren dé plek geweest voor (Sinterklaas) feesten, bijeenkomsten Middenstandsbeurzen, en film en toneel voorstellingen.

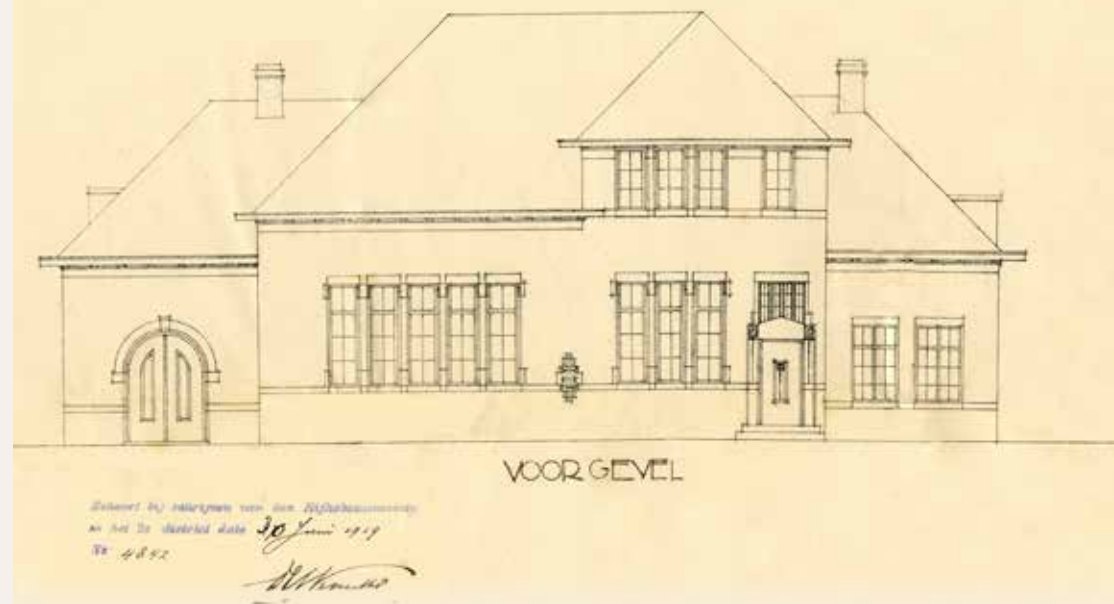
De naam “De Witte Kakatoe” zullen voor vele Leidschendamers weemoedige herinneringen naar boven brengen aan de vele dansavonden en mooie momenten.

Bron: bouwarchief gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

Detail originele ontwerptekening school en patronaatsgebouw Damlaan jaar 1914

DAMLAAN 42

Bron: bouwarchief gemeentearchief Leidschendam-Voorburg

detail originele ontwerptekening postkantoor uit 1919 / voorgevel

HULPTELEGRAAF KANTOOR EN POSTKANTOOR

Op verzoek van het Ministerie van Waterstaat, wordt op 18 augustus 1919 bij burgemeester en wethouders van Veur en verzoek ingediend voor de bouw van een post en telegraafkantoor met directiewoning aan de Damlaan. Volgens het originele ontwerp, biedt het postkantoor ruimte voor o.a. een laad en losplaats met aangrenzend een bestellers kamer, een groot kantoor met wachtkamer en een kolenopslag.

Er waren in 1919 al inwoners van Veur die beschikten over “eene particuliere telefoonaansluiting”. U kunt hierbij denken aan de burgemeester, Blonk de graanhandelaar, Metz de notaris en de eerste geneesheer van Stompwijk, de heer de With. Zijn patiënten konden hem in een noodsituatie niet bellen, want zij hadden geen telefoon.

Het oude postkantoor uit 1919 heeft begin jaren 70 plaats gemaakt voor het huidige postkantoor. In juli 2011 ging dit postkantoor definitief dicht.

DAMLAAN 2

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg LvD 47 jaar 1955
Personeel drukkerij Excelsior pand Damlaan 2

DRUKKERIJ VAN DER TOGT. / EXCELSIOR FAMILIE HOUDIJK

In augustus 1925 krijgt de heer C.J. van der Togh, van beroep assuradeur, toestemming om aan de Damlaan 2 een werkplaats / drukkerij te bouwen. De heer Cornelis Johannes van der Togh, begint in 1909 een uitvaartonderneming. Vanuit zijn professe zoekt hij een mogelijk om in eigen beheer zijn drukwerk te maken.

Binnen enkele jaren, wordt de drukkerij overgenomen door de heer Houdijk. De heer Houdijk begint met een handdrukmachine waarbij je aan het wiel moest draaien, later werd deze vervangen door een elektrische drukpers. De stroomvoorziening voor deze drukpers gaf tijdens de Tweede Wereldoorlog nog weleens problemen. Drukkerij Excelsior drukte in deze periode ook het (nooit

uitgegeven) noodgeld van de gemeente Leidschendam.

Door de toenemende werkzaamheden wordt er in 1960 achter de drukkerij een extra werk ruimte gebouwd. In 1973 wordt op de hoek van de Damlaan en de Zaagmolenstraat de eerste paal geslagen voor de uitbreiding van drukkerij Excelsior. Op vrijdag 17 mei 1996 verhuist de gehele drukkerij naar het nieuwbouwpand aan het Forepark. De kleinzonen Jos en Erik Houdijk zullen hier het bedrijf van hun opa voortzetten.

Tot aan de sloop van het pand zal de ruimte door de dochter van Jos Houdijk gebruikt worden als copy shop en verkooppunt van familiedrukwerk. Op de hoek van de Damlaan -Zaagmolenstraat is nu het Chinees specialiteiten restaurant Ming Yeg gevestigd.

DAMSTRAAT HISTORIE

De aanblik van de Damstraat anno 1915 is nu 100 jaar later onherkenbaar. Het enige herkenbare punt is de toren van de HH Petrus en Pauluskerk aan de Sluiskant. Volgens het adresboek bestond Veur in 1918 uit 1805 zielen. Het was mede door de R.K. geloofsovertuiging een kinderrijk dorp, waar generaties elkaar hebben zien opgroeien.

Bij de kerk zien we de R.K. meisjesschool, het klooster werd ook wel het St. Jozef gesticht genoemd. Het hoofd van deze bijzondere school voor RK meisjes was

meijuffrouw C. Hovernier. In de Damstraat waren naast veel opslagloodsen ook diverse bedrijven gevestigd zoals Ruiterman en Van Riel, beiden barbier; Van Baren Woninginrichting; Bleijs huisschilder, glazenmaker annex drogisterij "De Gaper"; Van de Velde klokkenmaker en fotograaf; Lakkerwa de smid; en voor ieders veiligheid was er nog het brandspuithuisje.

Bart van der Velde was naar alle waarschijnlijkheid de eerste fotograaf van Veur.

Bron: foto beeldbank Leidschendam-Voorburg P 1915-7

De Damstraat gezien richting de Sluiskant, links bij het houten hek is nu de Zaagmolenstraat

DAMSTRAAT HEDEN

GROENTEBOER VAN RIJN / SLAGER SCHOLTEN

Het is 1964, als de vader van Cock van Rijn de groetenwinkel overneemt van Wensveen aan de Damlaan 7. Van Rijn is een begrip op het gebied van groente en fruit, en kent vele trouwe klanten zowel particulier als uit het bedrijfsleven. Maar de smaak van de consument blijft veranderen en dat zorgt voor het nemen van bewuste keuzes.

In 1997 verhuist de groentewinkel naar het nieuwe pand aan de Damstraat 4.

Na een grondige verbouwing opent in december 2015 de geheel vernieuwde groentewinkel haar deuren. Vers is al meer dan 60 jaar de passie en traditie bij de familie Van Rijn. Het is een winkel geworden met een eigentijdse uitstraling, waarmee dochter Chantal (als het zover is) haar vader zeker zal gaan opvolgen in een prachtige winkel.

Advertentie Van Rijn weekblad Het Krantje oktober 1986

DAMSTRAAT 2 C

SLAGERIJ PIET SCHOLTEN

Piet Scholten komt uit een echte slagersfamilie. Zijn opa M.J.J. Scholten, geboren 1895 te Zwolle, koopt in 1922 een pand in de Voorstraat in Poeldijk. Enkele jaren later geeft hij de architect Jan van Vliet opdracht om op deze plaats een nieuwe woning met winkel te laten bouwen. De heer M.J.J. Scholten was een traditionele slager die nog zelf slachtte.

Op de etalageruit prijkt een bordje met de tekst "1e prijs winkel etalage".

Piet Scholten (inmiddels de 3e generatie) begint begin van de jaren 80 als keur-slager aan de Damlaan 15. In 1997 wordt de slager door het kwaliteitsbewaking bureau Levensmiddelen (KBBL) voor zijn rundergehakt beloont met een cijfer 10.

In september 1998 verhuist Piet Scholten naar het nieuwe pand aan de Damstraat 2c. Net zoals zijn opa, streeft Piet samen met zijn zoon Jean naar het volmaken van de ambachtelijkheid binnen het slagersvak en het uitdragen van vakmanschap.

DE VENESTRAAT ALGEMEEN

De Venestraat, al vele eeuwen gelegen tussen de polders en het omringde water. Waar generaties hun nering vonden in het uitvenen van het omliggende veengebied en het verkopen van turf als brandstof. Toen in de Middeleeuwen de bevolking bleef groeien en het hout steeds schaarser werd kwam turf als brandstof in gebruik.

Een kleine gemeenschap, welke in de Middeleeuwen toebehoorden aan het ambacht van Zoeterwoude.

In de 17e eeuw stonden aan beide zijde van de Venestraat twee herbergen. Aan de noordwestkant kocht Jan Jacobszn. Westhouck in 1650 "ene huys en erve" en maakte van dit pand de herberg De Stad

Amsterdam. In 1871 is dit pand verkocht aan Johannes Blonk In 1674 erfde Adrianus Arienszn. Hammerlean de Jonge "een huys ende erven geleegeen op den houck van de Venestraat". Hammerlean stichtte hier direct de herberg De Admiralen Tromp en de Ruyter.

Op het Minuutplan van Stompwijk in den jare 1812, is duidelijk te zien dat er aan beide zijde van de woningen van de Venestraat water liep. Aan de noordzijde liep de Smidssloot welke begon aan de Vliet en eindigt aan het einde van de Venestraat in de Starrevaart. Deze Smidssloot is in 1940 pas gedempt.

Op de plek waar nu de woningen aan de Venestraat 101 en 103 staan, stonden in de 18e eeuw kleine arbeidswoningen. Bij opgravingen van de Archeologische Werkgroep in 1990 zijn zelfs funda-

menten aangetroffen welke teruggaan naar de 17e eeuw. Aan de hand van de oudste gegevens uit het bouwarchief van het gemeentearchief, zien we dat de meeste (nog bestaande) woningen in de Venestraat zijn gebouwd in de periode eind 19e begin 20e eeuw. Een van de oudste bouwtekeningen uit het bouwarchief is die van het pand Venestraat 37 daterend uit het jaar 1889.

In de notulen van de vergaderingen van burgemeester en wethouders van 17 juni 1890, zien we dat het gemeentebestuur

voornemens is om bij de vijf straten in den kom dezer gemeente genaamd Delftschekade, Sluisplein, Veenestraat, Leidschekade en het Achterom ijzeren naambordjes aan te brengen. De kosten worden beraamd op NLG 1,32 per bordje. Het is aannemelijk te veronderstellen, dat dit de eerste officiële straatnaambordjes zijn welke het gemeentebestuur van Stompwijk plaatst.

In de 20e eeuw was de Venestraat een smeltkroes van ambachtelijke werklieden en bedrijven, het geratel van karrenwielen en het gebruik van een hondenkar behoorden tot het dagelijks straatbeeld. Naast deze nering was er ook veel armoede, vele woningen waren slecht en de naast gelegen sloten werden voor verschillende doeleinden gebruikt. Wie geen geld had om een woning te huren kon gebruik maken van een woning aan het einde van de Venestraat. Deze woningen werden in de volksmond "het toevlucht" genoemd. Tegenover deze woningen stond het tolhuis. Het tarief uit 1921 op den Kostverlorenen -Wilsveensche wegen, gelegen binnen de Stompwijk bedroeg o.a. voor een voertuig op vier wielen 2,5 cent, voor elk runderbeest 2,5 cent en voor een motorrijtuig op vier luchtbanden 30 cent.

Bron: foto beeldbank

Leidschendam-Voorburg LFC 1910-3

De noordzijde van de Venestraat in 1910, gezien van oost naar west met links het Achterom.

VENESTRAAT 1 / SLUISPLEIN

Veenestraat, Leidschendam.

Als u medio 17e eeuw op dit punt zou staan, zou u deelgenoot zijn geweest van de bloeiende handel rond het sluisgebied. Rond 1650 floreert de trekschuitdienst Amsterdam – Delft, en de vele (vermoeide) passagiers maakten op hun doorreis graag gebruik van een versnapering bij de omliggende herbergen. Zo ook bij de herberg De Stad Amsterdam op de hoek van de Veenestraat en het Sluisplein. Jan Jacob Westhouck koopt hier in 1650 “deze huysen ende erve”. In 1663 maakt hij van dit pand een herberg. Het pand werd omschreven als “eene seecere huysinghe ende stallinge, kookhuysen, schuyren en verdere getimmerten, gelegen aan de Leytschendam op den houck van de Landscheydinge eene neeringrycke herberge alwaer Amsterdam uythangt”

Bron: beeldbank gemeentearchief
leidschendam-Voorburg LP 1925-10

Venestraat, gezien vanaf de noordelijke sluisbrug en het kruispunt met de Leidsekade en het Sluisplein. Rechts de kruidenierszaak van Blonk, voorheen herberg De Stad Amsterdam. Ansichtkaart.

In 1871 verkopen de erfgenamen van ene Cornelis de Vet het pand voor NLG 4.100,00 aan Johannes Blonk. Een aantal generaties Blonk zou de levensmiddelenwinkel voortzetten. Het pand zou uiteindelijk 135 jaar in eigendom blijven van de familie Blonk. In 2006 koopt Stadsherstel Den Haag dit monumentale pand om het weer volledig in oude glorie te herstellen. De grondige verbouwing werd eind 2007 voltooid.

VENESTRAAT 12

SLAGERIJ DEURLOO

De in Voorschoten wonende Cornelis Deurloo krijgt in februari 1910, van de gemeente Stompwijk toestemming voor het bouwen van een spekslagerij met winkel en woonhuis voor het pand in de Venestraat wijk B no 88 (Venestraat 12).

In 1924 vraagt Cornelis Deurloo met verschuldigde eerbied richting B&W van

Stompwijk, toestemming voor het realiseren van een elektrische koelkast. De kosten voor deze koelinstallatie worden geraamd op NLG 2.500,00. Zijn zoon Izaak (Sjaak) Adriaan, geboren in 1919, komt na zijn schooltijd in de zaak. In 1937 heeft Vleeschhouwerij en spekslagerij C. Deurloo & Zn telefoonaansluiting 111. In 1961 sluit slagerij Deurloo zijn deuren.

Deurloo, C., vleeschhouwer, Veenestraat B 87
— Gebrs C. en M., vleeschh. en spekslagerij Veenestr. B 87

Vleeschhouwerij en Spekslagerij

benevens fijne vleeschwaren, delicatessen,

Aanbevelend,

Gebr. C. en M. DEURLOO.

VEENESTRAAT.

LEIDSCHENDAM.

VENESTRAAT 16-20

SLAGERSWINKEL EN SLACHTHUIS VAN DEN AKKER

De in 1847 in stompwijk geboren Isaak Niekerk, van beroep koopman en vleeschouwer, laat op een perceel grond kadastraal F 874 gelegen aan de Venestraat B huisnummer 89 (later Venestraat 16) een pand bouwen. Uit de kadastrale leggers van Stompwijk over de periode 1832-1913, blijkt dat Isaak nog meer huizen en weilanden rond de Venestraat bezit.

In 1906 verkoopt Isaak dit pand aan zijn zoon Salomon Niekerk, die het op zijn buurt in 1917 verkoopt aan de boterkoopman Abraham Hubertus van de Akker. Zij laten het pand in datzelfde jaar door de

aannemer Jan Willem IJsbrand Kleingeld verbouwen tot twee bovenwoningen met winkelhuis en slachtplaats. Geheel links met de twee grote toegangsdeuren komt de slachtplaats met daarnaast de winkel, en geheel rechts de voorkamer en een alkoof. In de slachtplaats komt volgens tekening een schoorsteen voor het plaatsen van een waterkookfornuis.

Abraham Hubertus van den Akker is zelf ook niet onbemiddeld, hij bezit zowel in de Tedingebroekpolder en de Starrevaartpolder diverse weilanden met huizen en schuren.

Op het huidige pand, verwijst de symboliek van de twee runderkoppen nog naar de geschiedenis van dit pand. Het venster tussen de huisnummers 18 en 16 was de oorspronkelijke winkelruit.

Pand Venestraat 20-18

VENESTRAAT 22-24

DE GENEESHEREN VAN DE VENESTRAAT

Bron: beeldbank Leidschendam-Voorburg LF 1907-7

De zuidzijde van de Venestraat gezien vanaf de Leidsekade

De arts Huijser staat voor zijn pand aan de Venestraat 22-24 om met ingespannen Koets zijn patiënten te gaan bezoeken. Naast hem staat zijn huishoudster.

De in 1816 in Maasland geboren Johannes Adam Keukenmeester vestigt zich in 1839 als heelmeester in de Venestraat 22.

In 1890 werd hij opgevolgd door zijn schoonzoon Piet Huijser. De heer Huijser studeerde in 1889 aan de Rijksuniversiteit van Leiden af als doctor in de geneeskunde. In 1901 wordt Huijser tegen een jaarwedde van NLG 37,50 door het gemeentebestuur van Stompwijk benoemd als 2e gemeente geneesheer.

In 1910 was hij medeoprichter van "Vereniging gepaste Voorzorg", een ziek-

tekostenverzekering voor de minima. De heer Huijser liet aan het einde van de 19e eeuw in de Venestraat 22-24 een nieuw pand bouwen. Dit nog bestaande pand bestond uit een huisartsenpraktijk, apotheek en woonhuis en in pandige garage. Huijser bezocht zijn patiënten in Veur en Stompwijk altijd steevast met een rijtuig.

Tussen 1931 en 2000 zullen vader en zoon Perquin als dokter hier werkzaam zijn. Maar in 2000 valt na 161 jaar het doek voor deze huisartsenpraktijk in het statige pand aan de Venestraat 22-24.

VENESTRAAT 30

KRUIDENIERSWINKEL VAN VREESWIJK.

Het is 1932, als Adrianus Arnoldus Vreeswijk als klompenmaker langs de deuren gaat. Hij woont in Zoeterwoude, maar vent zijn klompen en huishoudelijke artikelen zoals zeep en chloor ook in de naburige dorpen. Op zijn 22e gaat hij naar Stompwijk, waar hij werkt in een schuurtje naast de manufacturenwinkel

van C.J. van Veen. Na zijn huwelijk in 1937 met Johanna Helena van der Meer, dochter van de waterstoker Gerrit van der Meer uit de Rodepannebuurt, verhuizen zij naar het pand aan de Venestraat 67. Op vrijdag 06 mei 1938 wordt de winkel aan de Venestraat 67 officieel geopend. Het uitgebreide assortiment bestaat o.a. uit klompen, klompensokken, wasch en poetsmiddelen, Delta zeep, koffie - thee en tabak. Alles beleefd aanbevolen door Adrianus Vreeswijk.

Het gezin Vreeswijk bestaat inmiddels uit 8 kinderen en langzamerhand wordt het huis aan de Venestraat 67 te klein. In de tijd dat er nog geen koelkasten waren bewaarden mensen hun voedsel op allerlei manieren. Sperziebonen en zuurkool werden in Keulse potten bewaard, flink gezouten met een theedoek en een zware steen erop. Appels werden op de zolder te drogen gelegd. Er werd ook van alles in flessen "geweekt". Als in 1960 de schoenzaak van Haagen aan de Venestraat 30 verhuist naar een nieuw pand aan het Damplein, ziet Adrianus Vreeswijk zijn kans schoon. Op 15 december wordt de nieuwe kruideniers winkel aan de Venestraat 30 geopend.

Door de ruimere winkel en een uitbreiding van het assortiment gaat de winkel nog beter draaien. Door de toenemende klandizie wordt er overgegaan op het zelfbedieningssysteem. In 1968 werd het assortiment zelfs uitgebreid met groente en fruit. Oude rituelen

De heer en mevrouw Vreeswijk openen op 15 december 1960 hun kruidenierszaak in het pand Venestraat 30.

elen in de Middenstand zoals het "op de pof kopen" werden afgeschaft. Maar het oude boodschappenboekje blijft gehandhaafd.

Vreeswijk zou decennia lang een zeer bekende naam zijn in de Venestraat, en in april 1992 viert de familie het 60 jarig bestaan van hun bedrijf. Maar door de hevige concurrentie van de supermarkten, met langere openingstijden lagere prijzen en een nog breder aanbod valt op 1 mei 2001 het doek voor de krui-

denierswinkel. Een van de zonen van Adrianus, Jan Vreeswijk begint als vervent verzamelaar (tot dat het pand aan de Venestraat 30 wordt verkocht) op 08 december van dat zelfde jaar een klein museum vol met herinneringen aan vroeger. Merken als Sunlight, Lodaline, Radion en Persil zijn hier dan ook rijk vertegenwoordigd.

In het pand aan de Venestraat 30 zit nu de huisartsenpraktijk van dokter Geels.

Bestel
nu... een
kostelijke

Roomboterletter
VAN DE BANKETBAKKER
U KRIJGT HEM OVENVERS THUIS
SLECHTS FL. **3.25**

Wij hebben een grote sortering
Chocolade Letters en St. Nicolaas artikelen

VAN DELFT TAAI-TAAI de beste sinds 1861

250 gram	KLEUTER TAAI	39 cent
zakje 9 stuks	TAAI-POPJES	47 cent
zakje 5 stuks	TAAI-POPJES	25 cent

250 gram	SPECTLAAS	45 cent
	en 6 Kernpunten extra	
250 gram	KRUIDNOOTJES	47 cent
	en 6 Kernpunten extra	

FA. ADR. VREESWIJK
VEENESTRAAT 67 - TEL. 2341 - LEIDSCHENDAM

Bron: beeldbank gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg LF 1955-129
Sinterklaas advertentie uit 1955

VENESTRAAT 37

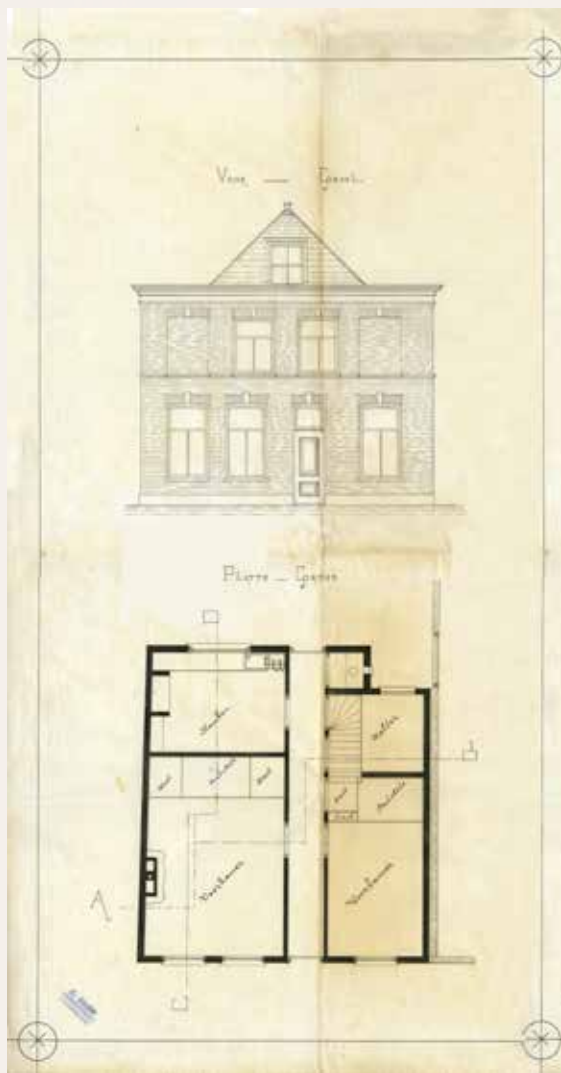
MANUFACTURENWIJNKL VAN VEEN

Het bouwjaar van dit pand aan de Venestraat 37 is onbekend. Hiernaast afgebeelde tekening is het oudste bewijs van het ontstaan van dit pand.

In 1923 koopt Cornelis Johannes van Veen dit pand om er een textielhandel te beginnen. Het pand zal in de loop der jaren nog diverse keren worden verbouwd.

Coby van Veen, de dochter van Cornelis Johannes van Veen, zou uiteindelijk 75 jaar achter de toonbank van deze winkel staan. De winkel stond bekend om het uitgebreide assortiment.

Op 17 februari 2015 sluit de winkel met een allerlaatste uitverkoop haar deuren. De winkel heeft dan uiteindelijk 92 jaar bestaan.

Detail bouwarchief pand Venestraat 37

Tekening 1889

VENESTRAAT 56

LIMONDADE EN LIKEURFABRIEK PAUL VERLAAN

Paulus Verlaan, geboren in 1878 te Stompwijk, zou in mei 1931 opdracht geven tot de bouw van een (limonade) fabriek. Het vorige pand aan de Venestraat deed al dienst deed als hoofdagenschap der Beiersch bierbrouwerij De Amstel".

Paulus Verlaan van beroep koopman en bierhandelaar, levert zijn Amstel bier o.a. aan het café "Nooit Gedacht" aan de

Venestraat 57. De familie Verlaan, had naast het pand 54-56 nog diverse andere panden en pakhuisen in de Venestraat. De heer A. Verlaan liet in 1909 een schilderwerkplaats bouwen aan de Venestraat 61. In november 1944 diende de limonadefabriek als locatie voor het uitdelen van voedsel. In 1972 stopt de familie Verlaan met de fabriek en wordt het pand verkocht aan bierbrouwer Heineken. Na 1975 wordt de fabriek na 46 jaar definitief ontruimd, en komt er een einde aan dit bedrijf.

Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LF 1930-4

Electrische Fabriek van koolzuurhoudende dranken en hoofdagenschap van de bierbrouwerij De Amstel van P. Verlaan, Venestraat 54a - 56,

De oorspong van de limonade fabriek begint begin 20e eeuw in een pand aan de Venestraat 43. Paul Verlaan had hier samen met zijn vrouw Geertrij de Haan een kruidenierswinkel. Dit pand werd vermoedelijk in 1889 gebouwd. Hier werd jaren later het idee geboren om een limonadefabriek te beginnen.

Na een verbouwing aan de o.a. de voor-gevel van dit pand, begon Aad van den Akker in 1973 hier een wasserij / stome-rij. Het pand is uiteindelijk in november 2005 gesloopt om plaats te maken voor de huidige nieuwbouw. Bij de verbouwing zijn in de kelder diverse tegels aangetroffen, welke waarschijnlijk afkomstig zijn uit het midden van de 17e eeuw.

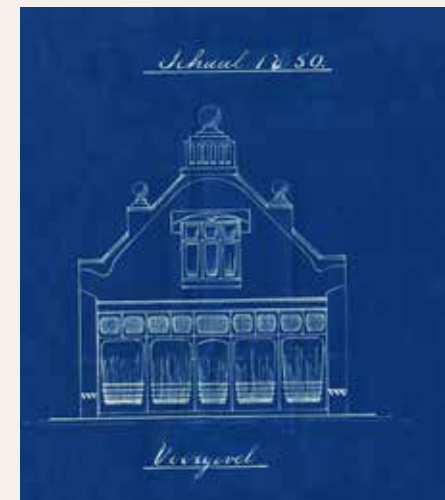
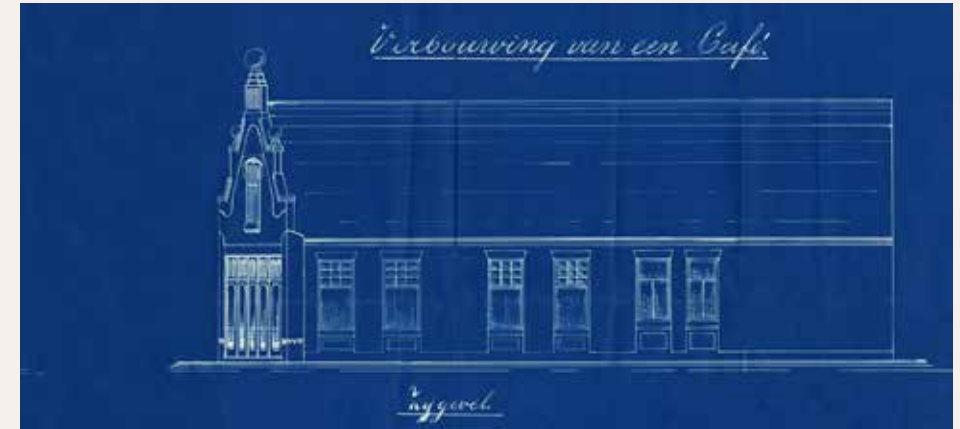
Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LF 1928-12 Kruidenierswinkel van P. Verlaan in de Venestraat nr. 43. In de deuropening mev. G. Verlaan-de Haan en naast haar hun dochter Marie.

VENESTRAAT 57

CAFÉ NOOIT GEDACHT

De bouwdatum van dit pand is onbekend, maar aangenomen wordt dat het pand in zijn huidige vorm dateert uit het begin van de 20e eeuw. In mei 1909 zijn zowel de voor als zijgevel van het gebouw

veranderd. Waarbij de zadelmakerij wordt verplaatst naar het terrein achter het perceel. Tevens worden de privaten voorzien van sanitaire potten met waterleiding. In de aanvraag uit 1909 noemt men dit café "De blauwe bal".

In het gemeentearchief Leidschendam-Voorburg, komt bij de inventaris "Registers van de vergunningen tot verkoop van sterke drank in het klein te Stompwijk" voor dit pand al 1882 een drankvergunning voor. De vergunning voor dit pand staat op naam van Wilhelmus Hendricus Sluiter.

Latere eigenaren van dit pand (kadastraal genoemd F 1088) zijn o.a. Johannes Adrianus van Dijk, van beroep winkelier, als Paulus Verlaan samen met Hendrik Krijn beide van beroep koopman. Als café baas zien we Jacobus S. van Rijn. Uit gegevens van het adresboek uit 1931 blijkt dat hij ook woonachtig is op het adres Venestraat 57.

Bron: bouwarchief gemeentearchief Leidschendam-Voorburg originele bouwtekening café uit het jaar 1909.

VENESTRAAT 99

Voorgevel.

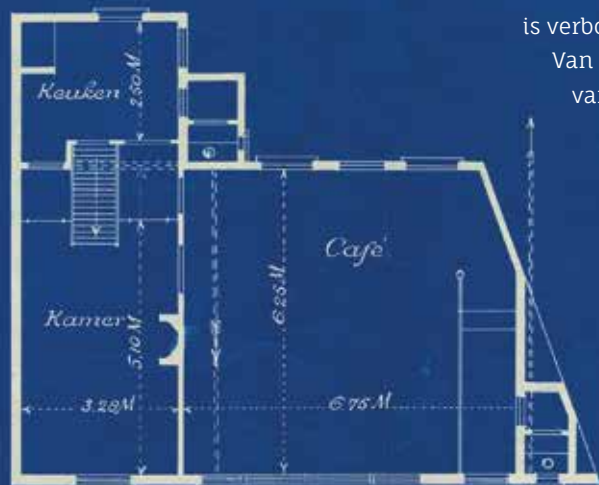

Doornede.

CAFÉ "RUIMZICHT"

In december 1909 geeft de heer G.C. van der Schie (zelf caféhouder te Pijnacker) opdracht om het huidige pand staande op het perceel kadastraal sectie F 889 in Stompwijk geheel af te breken en op de oude fundamenten een café met woning te bouwen. Vanwege het uitgestrekte uitzicht over de omringende polders noemt hij het café "Ruimzicht". Het gemeentebestuur van Stompwijk verleend op 31 december 1909 de bouwvergunning.

Het huidige café bestaat nu ruim een eeuw. Een café met een dorps karakter welke in de loop der jaren vele malen is verbouwd en gewisseld van eigenaar. Van de familie van Lochem naar Aad van de Akker, van Orso Onno BV tot aan de Turkse uitbaters Neri en Recai Buyuknisan.

Plattegrond.

Bron: bouwarchief gemeentearchief
Leidschendam-Voorburg
detail originele bouwtekening
Venestraat 99 café Ruimzicht het jaar 1909

VERLOREN NERING VENESTRAAT NABIJ HET ACHTEROM

Vorbij het café "Nooit Gedacht" aan de Venestraat 57, bestond de Venestraat, eind 19e tot medio 20e eeuw, voornamelijk uit arbeiderswoningen, enkele kleine fabriekjes en middenstand. Omdat de meeste woningen bouwvallig waren en soms onbewoonbaar, zijn deze vervangen door moderne nieuwbouwwoningen, hiermee is ook de fysieke geschiedenis van dit stukje van de Venestraat verloren gegaan.

Opmerkelijk is wel, dat juist in dit gedeelte van de Venestraat een aantal bijzondere bedrijven zich hebben ontwikkeld.

- de luxe bakkerij van H.W. Kloosterman Venestraat 70
- Carrosseriebedrijf van W. Vader Venestraat 77
- Electriche carrosseriebedrijf en wagenmakerij J. Th. Scheenaard Venestraat 116-118
- De eerste Nederlandse Electriche IJsfabriek van Joop Blom Venestraat 125
- De electriche hoef, kachel en grofsmederij van I. Rijper Venestraat 142
- De dropfabriek DUZO (dubbel zout) pand Venestraat 89-91 (1947-1950)

Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LF 1905-13
Gedeelte van de Venestraat tussen Achterom en Nieuwstraat, gezien naar het oosten.

DE JAGERSSTRAAT / DAMHOUDERSTRAAT

De Jagersstraat, vernoemd naar het de "schuitenjagers" en het jagen langs het jaagpad. Een schuitenjager werd ook wel scheepsjager genoemd.

Medio jaren 50 begint de gemeente met de afbraak van de woningen 34-40 aan de Venestraat om zo plaats te maken voor doorbraak naar de Jagersstraat. Op oude kaarten uit het begin van de 19e eeuw, zien we dat de huidige Leidsekade "de Jagersbuurt" wordt genoemd. Er waren in deze buurt veel stallen waar de paarden stonden voor de trekschuitdienst.

Bij gebrek aan paardenkracht werden mannen, vrouwen en zelfs kinderen ingezet om de trekschuit langs het jaagpad voort te trekken. Bekende schuitenjagers waren o.a Leen van Rijswijk, Jan Brusse (bijgenaamd de boef) Chiel van Kuijk en Johan Verdouw.

Niet alleen in de Venestraat moesten woningen wijken, maar ook naast het zg. kerkslop van de Hervormde Kerk moesten woningen worden afgebroken om de doorbraak naar de Damlaan mogelijk te maken.

Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LF 1928-06
Woningen Venestraat in 1928 voor de doorbraak aanleg Jagersstraat

Achterzijde van de huizen Sluisplein 17-20, gelegen (gezien vanaf de achterkant van de woningen) links naast het kerkslop van de Hervormde Dorpskerk aan het Sluisplein, gesloopt bij de doorbraak naar de Damhouderstraat eind 1955.

Het wasgoed hangt wel keurig aan de lijn te drogen, maar de huizen waren vochtig

en soms erg bouwvallig. Het woongenoot was dan ook navenant.

In 1957 zijn ook de woningen aan de Damhouderstraat zo goed als klaar, en vormen zij qua bouwstijl één geheel met de woningen aan de Jagersstraat. Een "Damhouder" is een toezichthouder op de verlaten en duikers.

Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LKFD 1957-80

SLUISPLEIN 11

DE OUDSTE SLAGERIJ VAN LEIDSCHENDAM

Martinus Johannes Roozenburg geboren in 1873 te 's Gravenhage, begint 1893 in het pand Sluiskant 26 een spekslagerij. In 1900 verhuist hij naar het pand aan Sluisplein 11. Zowel zijn vader Albertus Johannes Roozenburg als zijn opa Martinus Roozenburg waren bleeker van beroep.

In mei 1925 krijgt de heer Roozenburg, in verband met het uitbreiden van zijn slagerij, een vergunning voor het plaatsen van een machinale koelinrichting. De koelinrichting zal rechts achter in de winkel net voor de woonkamer worden geplaatst. In 1946 is de zaak overgegaan op de zonen Kees en Antoon. Vroeger werd in de slagerij nog zelf geslacht en uitge-

beend. Door de toenemende scheepvaart behoorde de schippers tot de vaste clientèle, zij kwamen vaak voor de befaamde bloedworst. Slagerij Roozenburg heeft diverse keren prijzen gewonnen op de slagersvaktentoonstellingen. Martien, de zoon van Kees Roozenburg, neemt samen met zijn vrouw Elly Roozenburg – Mahieu als 3e generatie in 1974 de zaak van zijn vader over. In mei-juni 1993 viert de slagerij haar 100 jarig bestaan. Het assortiment wordt uitgebreid en aangepast aan de vraag van de consument. Zo gaat Roosenburg ook barbecues en steengrillen verhuren. Maar ondanks alle inspanningen en de lange werkdagen vind het bedrijf geen opvolger. Op 1 december 2001 sluit na 108 jaar deze ambachtelijke slagerij voorgoed haar deuren.

Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LVD 1910 jaar 1910
Sluisplein met links het winkelpand van Blonk in het midden de Hervormde kerk en rechts het sluiskantoor (met portaal). Midden links is het pand van de slagerij Roozenburg Ansichtkaart.

SLUISKANT 22

CORNELIS PETRUS VAN LEEUWEN / RESTAURANT DE OUDE MELKHANDEL

Het pand aan de Sluiskant kent een lange geschiedenis. Voordat het huidige pand werd gebouwd stond er op deze plek een rietgedekt boerderij met aangrenzend enige woningen. De familie was zo trots op deze boerderij dat zij er diverse fotografische opnamen van lieten maken. Het is aannemelijk dat zij hiervoor Bart van de Velde hebben gevraagd, hij was uurwerkmaker en fotograaf en had een winkel aan de Damstraat 17.

In 1898 besluit de familie van Leeuwen om de boerderij met de 2 aangrenzende woningen, waarvan de meest rechter woning stamt uit 1705, af te breken om er een nieuw pand te laten bouwen. Cornelis Petrus van Leeuwen is geboren in 1849 te Veur. Op 3 september 1901 werd hij be-

noemd tot wethouder, hij volgde hiermee de heer G.W. Boonenkamp op. Door deze positie had hij binnen Veur qua politieke besluitvorming zeker een mate van zeggenschap. De koeien van Petrus van Leeuwen liepen in de zomer op het weiland achter de Sint Willibrordusschool aan de Damlaan. In de wintermaanden stonden de koeien op stal in de Damstraat. Als gevolg van de strengere regelgeving binnen de zuivelhandel aan het begin van de 20 eeuw mochten er geen melk / melkproducten meer verkocht worden op elke willekeurige boerderij. De verkoop moest voortaan plaatsvinden via winkels. Om aan deze regelgeving te voldoen bouwden sommige boeren een winkel naast of achter hun boerderij.

Petrus van Leeuwen had met het bouwen van zijn nieuwe pand een vooruitziende blik.

Foto: fotocollectie mevrouw van Kooperen Zicht op de Sluiskant en Damstraat voor het jaar 1898 met uiterst links de bakkerij van Melzen

Tijdens het wegbreken van een muur bij de renovatie van het pand in 2006, kwam er flesje bier tevoorschijn. Bij dit flesje lag ook een handgeschreven briefje met de volgende tekst: "Dit gebouw is nieuw gezet in het jaar 1898 door allerlei dronken metselaars en timmerlieden, men moest zuipen of men wilde of niet. Ik heb eerst de flesch leeg gedronken eer hij in de muur ging".

De geschiedenis van dit pand leeft voort, want in de voormalige melkwinkel zit een sfeervol restaurant.

Foto: het gevonden bierflesje uit 1898 en de originele vloertegels uit het pand Sluiskant 22

Foto: fotocollectie mevrouw van Kooperen
zicht op de sluis kant met het nieuwe pand aan de Sluiskant anno 1900

SLUISKANT 23 - 25

Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LF 1925-70
Pand en Sluiskant 23-25 gezien vanaf de noordelijke sluisbrug.

DE ZEILMAKERIJ VAN ABRAHAM JONGERBLOED

Het is 1746 als Gerardus van den Bergh, Schepen van de Heerlijkheid Veur, op een perceel grond gelegen bij de noordelijke sluis aan den Leytsche Dam een pand laat bouwen met aan weerszijde twee kleinere woningen. In 1780 komt dit pand in handen van Johannes van Buuren, hij is de eigenaar van de herberg De Vier Heemskinderen aan de Sluiskant. De drie woningen beschikte in die tijd maar over één secreet (WC in de tuin).

Via de vererving van haar oom, komt Barbara Swanenburg rond 1823 in het bezit van het huis met de zijlmakerij. Een jaar eerder op 18 januari 1822 is zij te Veur in

het huwelijk getreden met meester zeilmaker Abraham Jongerbloed.

Er wordt vaak gedacht dat in de zeilmakerij alleen maar zeilen werden gemaakt voor de scheepvaart, maar er werden ook zeilen voor molens gemaakt o.a. voor de houtzaagmolen De Salamander. Uit het aanslagbiljet van 1831 blijkt, dat Abraham niet alleen belasting betaalde over zijn huis, maar ook over het aantal vensters en haarden. Deze laatste werden in die tijd gezien als teken van rijkdom. Hun zoon Johannes Adrianus, geboren te Veur in 1827, komt in het dienstjaar 1912 voor in het Kohier van den Hoofdelijke omslag te Veur. Zijn inkomen wordt dan geschat op 25.000 gulden. Hij betaalt over dit bedrag 369,00 gulden belasting.

Johannes Adrianus heeft tijdens zijn leven veel boerderijen verkocht en verpacht. Deze boerderijen kregen vaak de naam "Voorzorg" (o.a. boerderij Wilsveen 2). In 1881 erft hij ook de scheepswerf aan de Sluiskant. Deze komt later in handen van achterneef Dirk den Baars. We kennen deze plek begin 20e eeuw beter als "uitspanning en theetuin Den Baars"

Zijn zoon Johannes Adrianus was zeer begaan met het Christelijk Onderwijs. Hij was ook degene die er voor heeft gezorgd

dat met zijn financiële hulp de school met de Bijbel in de Damstraat tot stand kwam. Na zijn overlijden in 1913 heeft hij de panden Sluiskant 23 tot 25 gelegateerd aan "de Vereniging tot oprichting en instandhouding eener School met den Bijbel". In het pand aan de Sluiskant 24 woonde het schoolhoofd.

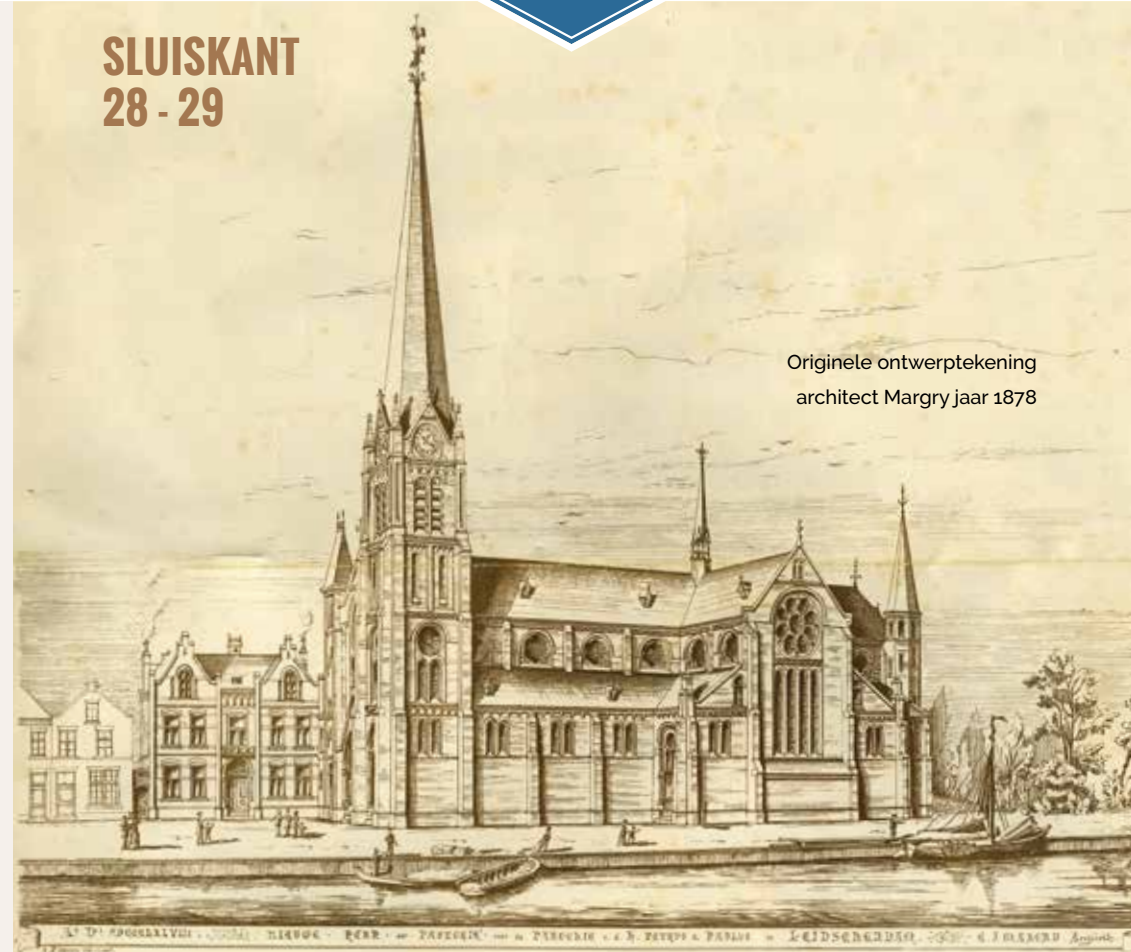
Na bijna 270 jaar staat dit pronkje steeds nog steeds aan de sluiskant en is het bekijken meer dan waard.

Bron: beeldbank gemeentearchief Leidschendam-Voorburg LF 1930-35
Uitspanning en theetuin Den Baars (later Paviljoen van Dongen), Sluiskant 30 - 32, gelegen achter de r.-k. kerk H.H. Petrus en Paulus. Rechts de scheepswerf.

SLUISKANT 28 - 29

Originele ontwerptekening
architect Margry jaar 1878

SCHUILKERK AAN HET SLOP / PETRUS EN PAULUS KERK

Verborgen achter een huisje op de hoek van het Kerkslot (later de Kerkstraat) en de Damstraat ontstond in 1749 een kleine (schuil) kerk, hier werden zg. "stille missen" gehouden. De Katholieke inwoners van Veer, landbouwers en veehouder en tuinders vierden de liturgie in een schuur, deze stond halverwege de Vliet en de weg naar Voorschoten in de polder de Rietvink ten zuiden van de Vaar of Kerkslot.

Men spreekt in die tijd over een RK "statie", dit was vaak een woning, pakhuis, schuur of boerderij waar gelovigen voor de eredienst bijeenkwamen.

Na jaren voorbereiding kon men in 1829 beginnen met de verbouw en vergroting van de te kleine geworden schuilkerk. In december 1831 werd de nieuwe kerk aan de Damstraat officieel ingewijd. Nadat na de komst van de Fransen aan het einde van de 18e eeuw godsdienstvrijheid was ingevoerd, mochten de katholieken weer echte kerken bouwen.

En dat gebeurde ook in het katholieke Veur. Nadat in 1870 een gedeelte van de herberg 't Eiland gedeeltelijk door brand was verwoest, bood de eigenaar Willem Lodewijk van Berckel zijn bezit te koop aan. De r.-k. kerk kocht de grond en liet hier door de architect Margry een kerk bouwen. Het gebouw is een kruisbasiliek in neogotische stijl met ronde vormen. Binnen zijn er muurschilderingen van kunstschilder Jan Dunselman.

In deze kerk zult u geen grafzerken aantreffen. Al in 1804 verbood Napoleon om mensen in een kerk te begraven, echter vanwege het financieel belang voor de kerk werden mensen nog geruime tijd in de kerk begraven. In 1869 werd de Begraafeniswet ingevoerd. Hiermee werd het begraven in kerken definitief onwettig. Vanaf dat moment werden op grote schaal begraafplaatsen buiten de stad aangelegd.

De katholieke inwoners van Veur hebben vele eeuwen hun laatste rustplaats gevonden op het St. Agatha kerkhof aan de Veurse Achterweg.

De r.-k. kerk was er niet alleen voor de geestelijke bijstand, maar er was ook sprake van de mogelijkheid om geld te lenen via de kerk. De kerk nam ook regelmatig particuliere schenkingen en legaten aan. Vaak bepaalde de erfflater, dat er als tegenprestatie een Heilige mis moest worden opgedragen ter nagedachtenis aan zijn / haar zielrust of die van de overleden ouders.

Het R.K. geloof heeft in een kleine parochie als het agrarische Veur grote invloed gehad op het dagelijks maatschappelijk leven. Het was geen ongebruikelijk beeld, dat de pastoor op zondag op bezoek ging bij zijn beminde parochianen. De gesprekken vonden meestal plaats in de luxe voorkamer of het voorhuis van de boerderij. Het beste theeservice stond op tafel en er werd al rokend met een sigaar gepraat over de beleving van het Katholieke geloof en de (wellicht toekomstige) gezinsuitbreiding.

Vanaf de hervorming van de r.-k. kerk (het concilie van Trente), begon de kerk vanaf het midden van de 16 eeuw met het bijhouden van kerkregisters. Deze Doop, Trouw en Begraafboeken bieden ons nu een schat aan waardevolle informatie over het leven van de parochianen van de afgelopen eeuwen. De kerk was wel Gods huis maar er moest door de mensen financieel worden bijgedragen. Bij het begraven van een dorpsgenoot kon je aan het aantal klokslagen horen of iemand rijk of arm was. Bij een vermogend man of vrouw hoorde je de klok diverse keren luiden. Het gebeurde in grote r.-k. gezinnen dat kinderen levenloos werden geboren, deze niet gedoopte kinderen werden vaak "achter de heg" op de begraafplaats begraven.

Vele zonen uit rooms-katholieke gezinnen gingen naar het Seminarie, en de dochters werden non en stelde zo hun leven in het teken van God.

ERFGOED LEIDSCHENDAM

Postbus 327

2260 DA Leidschendam

info@erfgoedleidschendam.nl

www.erfgoedleidschendam.nl

